

שעזב את מושבו בצור, הגיע הבישוף לישראל. כמו שרת וכיג'י. היה זה ביקורו השני של הבישוף בישראל. מישל דומט (52) התמנה רק לפני שנה בישוף צור וישראל, במקום הבישוף בולוס מעושי, ש' הוא כיום הפאטריארך של כל הכנסייה המארונית. בפעם הקודמת ערך הבישוף דומט ביקור-היכרות קצר בין צאן מרעיתו. הפעם הגיע לספל בקרנות ההקדש המארוני בחיפה.

אולם השאלות הראשונות שהופנו אל האורח המזוקן לא היו דתיות-עדתיות. כל אחד רצה לדעת מה נשמע מעבר לגבול. דבר אחד היה הבישוף מוכן לומר ללא גיגוני דיפלומטיה: "המאבק בלבנון איננו מאבק בין מוסלמים ונוצרים" כאשר נשאל על הריב בין איש האפוזיציה חמיד פרנגיה לבין בן-עדתו המארוני כמיל שמעון, השיב האורח בחיוך: "זה דומה מאוד למחלוקת שבין משה שרת ודוד בן-גוריון."

שאל אותו אחד המארחים הרשמיים: "האם קיים חשש בלבנון שישראל תנצל את המהומה הנוכחית כדי להתקיף?" תיך איש הדת רך-היבור: "בלכתכם לטייל בסניף, חששתם מפנינו, נכון?"

כאשר ביקשו מארחיו לקבל תשובה ברור, על יחסה של הכנסייה המארונית אל מדינת ישראל, התחמק האורח חלקלקות. אולם מבין דבריו היה ברור דבר אחד: כאשר הלך הבישוף מובארק לעולמו, מה ידידה האחרון של ישראל בכנסייה המארונית.

נוער

צעירי רמת-גן התאחדו

טוגות רבות של נייר נשפכו השבוע לתוך חיבות הדואר של אורחי ישראל. מפלגת פועלי ארץ ישראל, המפלגה הגדולה במדינה, החלה במערכת הבחירות שלה, יותר משנה שלמה לפני יום הקלפי הרשמי. בחוברות ההסברה של מפלגה זו היה הכל: הסברה מנוקדת של ההסתדרות, הסברה בלי גיקוד על בטחון המדינה, הסברה מלאה תצלומים על הסכנה הנשקפת לכלל ישראל מתנועת החרות. לכל ההסברים האלה צורף מכתב לחי, בו נודע לאורח הישראלי כי אחד משכניו נתמנה לנציג המפלגה באיזור הק' רוב, וכי את המיסים צריך לשלם לשכן זה, בראשון לכל חודש.

בתוך שפע זה של חומר מודפס, התבלט עלון נוער, מוכפל על נייר פשוט ומודפס בשגיאות כתיב, שם העלון: "בטאון חוגי הצעירים מפלגת פועלי ארץ-ישראל - מחוז רמת-גן-גבעתיים".

כתב העורך מתי דוד, במאמר מחוסר סימני-פסיק: "לא! אסור לנו להפקיד את הכס הברזל (במפא"י) בידי אלה אשר מנסים להשחית את הדרך הטהורה, ע"י שמוש בגורם המשני 'המשוה' ולעיתים בשימוש פסול להבטיח מעמדם ושלוטונם מבלי להטות אוזן לחילוקי הדעות של המוני הברזל מן השורה אשר הינם נאמנים אך אינם עירויים ואינם חרשים לנצח נצחים. חייבת להיות הרגשת כבוד של חילוקי דעות פנימיים, חיוביים וצורקים."

שינויים רקובות. חוגי הצעירים של מפא"י ברמת-גן מאגדים בתוכם, בינתיים, שלושה חברים. שני האחרים, פרט למתי דוד: עדה כהן, שכתבה מאמר ארוך נגד הקרן הקיימת לישראל, ויצחק שמואלביץ, שהתבטא בחיבורים כמו: "אדם טהור יקר מפר / בלבו לא ישמור רו / לא ישמור טינה / ובשקט איש ישר בפניו. / אם במחור רע / יון / מיד יכתוב לעתון / כי זה שופר רבי ביטוי / ולהיות כאן כתוב ראוי."

עם מטען רעיוני ומחשבתי כזה, יצאו "חוגי הצעירים" של מפא"י ברמת-גן למלחמת תנופה. כשהם מצויידים בבדיחות לקרנות מתוך שלושה בטיחה אחת, ומדורבן שם "קישור" טיפות סוכר וזלח על צפה ה"מולג", סיימו את מצעם הרעיוני המשוכן פל, השונה במקצת מהמצע הרעיוני הרשמי, בקריאה: "שינויים צעירות ודחפות שינויים זקנות וירושות קוממן. והו תהליך ביולוגי וזה גם תהליך פוליטי חברתי נכון... והרי צעיר רופא השינויים של המערכת: סתמו חזרה שינויים למען לא תזקנה הבריאות. עיקרו שינויים חלולים ורקובות למרות הכאב והפחד. וההרו ממרפאי שינויים שהפכו ל"מצצועיים".

היתה זו אזהרה לוקנים, כי בבוא יום ההתמודדות, יצאו הם בשן ועין מהסתערו תם של צעיריה המהסכניים של רמת-גן ו' הסביבה.

הפשע של תמונע (2)

אשם - העולם

הקיסר לרא קיסרות צבאית ישראל, משיב לשאלות העיתונאים בסיוור

במפעל, שנערך שלושה חודשים לפני כן, הציג בודנז'יק את מנהל הכללי של טח

מכור ההאשמות היה מופנה לכתור במ אחת: החברות הזרות. האמריקאים עשו שגיאות בתכנון. הגרמנים סיפקו לנו ברגים קצרים מדי, הסביר השבוע המנהלס הראשי של מחצביישראל שמעון ישי, ל' קבוצת עתונאים שהומונה לסייר במפעל הנחושת בתמונע. מדבריו, מסתבר כי לא היתה אפילו תקלה אחת, שמקורה במבצעים ובמרכיבים הישראלים של המפעל. התקלה הראשונה בבריכות-ההסמכה היתה, לדעת ישי ולדעת המנהל הכללי של מחצביישראל אליעזר בודנז'יק, מעשה ידי הגרמנים. "צפינו זאת מראש", אמר ישי כנביא בעירו, "אבל ה' גרמנים לקחו זאת על אחיותם". הוא הסביר כי המתכננים האמריקאים המליצו לכרות בריכת-הסמכה נוספת, ואילו הגרמנים סירבו לעשות זאת, מבלי שמחצביי ישראל תנקוף אצבע לכוף עליהם את המ' לצות המתכננים האמריקאים.

שאר התקלות, הסתבר, היו גם הן מעשה ידי הזרים. למרות שחזרו והדגישו כי החברות האמריקאיות והגרמניות הן הן טובות בעולם בשטח תכנון וביצוע הקמת מפעלי נחושת, היתה ישי ולבודנז'יק רק כתובת אחת לשגיאות ולתקלות: "הם... הם, המהנדסים הגרמניים והאמריקאים, לא היו נוכחים במקום. כשנשאלו מנהלי החברה היכן הם, גמגמו תשובה עצבנית לעתונאים לא נשאר, איפוא, אלא למסור על מה שמנהלי מחצביישראל ומשרד ה' פיתוח חזרו והצהירו באוניהם: "אנחנו איננו אשמים בכלום, בכל אשמות החברות הזרות."

אני לא הייתי יודעו של בית-אש אף פעם. לא היו בינינו כל יחסים ידידותיים ולא יהיו, הודרו להצהיר מצידו אליעזר בודנז'יק, מנהל מחצביישראל וכיום גם מנהלה בפועל של תמונע. "בית-אש דרש סמכויות בלתי-מוגבלות", המשיך בודנז'יק בהסברה, "אולם מפעל-הנחושת הוא לא מפעל של אדם פרטי, הוא מפעל של קבוצה גדולה של מהנדסים, פועלים ומנהלי-עבודה."

סום חדש למנהלים

מצבה של תמונע, בשבוע החמישי לתקלה הגדולה, היה עצוב מאד: מחיר הנחושת בעולם המשיך לרדת; הכדאיות של המפעל כולו, גם אם יופעל מיד ללא תקלות, היתה מוטלת בספק; התקלות הנוריות היו עתידות לעלות במליונים נוספים על לירות. בכמה מליונים? זאת לא ידעו להשיב גם מנהלי מחצביישראל עצמם. שעות אחדות אחרי מסיבת העתונאים עלו בודנז'יק וישי על המטוס הראשון שי יצא ללירדן. המריאו למשאומתן מדכא עם החברות הגרמניות. בעובדה אחת לא היה כל ספק: גם אם ישלמו החברות הגרמניות את נזקי התקלות, הרי לא ישלמו את ההוצאות הנלוות: רכבות לירות ודולא רים, שכר-עבודה ואחזקת המפעל המשותק. במציאות המרה, בה היו מכוונות מפעל הנחושת מונחות כאבן שאין לה הופסקו,

כשהיה בעל-ההון הפרטי מגיע לשלב של ביצוע, היה בוחר לו מנהל מתאים לביצוע העבודה, שוכר פועלים מקצועיים, מהנדסים מומחים ומתחיל בבנין המכרה. בעל-ההון הפרטי, כמו החברה הממשלית, היה נתקל מיד בקשיי המיקום המיוחד של מפעל תמונע. כדי לפתור את בעיות המיקום היה צורך עם הצפון המיושב, היה ההספק והקשר עם הצפון המיושב, היה מנהל בתל-אביב חוליה עורפית, שתטפל בפעולות המינהלתיות הקשורות במסודות הכלכליים השונים במדינה. בשום אופן לא היה מסכים שמנהל המפעל ישב בתל-אביב וירד למקום הבנין של מפעלו רק אחת לחודש, כשהוא מסתפק במאות מברקים המורצים בשני הכיוונים. כי החוק קובע, שאין מפקד חטיבה יושב בעורף, בעוד קציניו שלישות ואפסנאות מפקדים על חטיבתו בחזית. על רקע זה - והיחס שבין החזית והעורף - התפתח הייחוס בין בית-אש לבין בודנז'יק וחבריו. לא היה זה מעולם הייחוס אישי. רק גורמים מעונינים הפכו, מי בהיסח-הדעת ומי בכוחה-תחילה, לחי כוח כזה.

פועל וחצי דבר פקיד

שבועות אחרי שנתגלתה התקלה הראשונה. לידו, ספק מתמנע ספק מהרהר, יושב יצחק וילנז'יק, יושב-ראש מועצת המנהלים. קריין קול ישראל, יורם רונן, מושיט לבודנז'יק את המקרופון להקלטה.

ופועלי תמונע המפורסרים מתדפקים על דלת לשכת העבודה באילת, יצאו מנהלי מחצביישראל ומשרד הפיתוח להקפת-נגד. בידועם כי לא יוכלו לרכב עוד זמן רב על סוסי החברות הגרמניות והאמריקאיות האשמות, לדבריהם, בכל, חיפשו להם סוס חדש. הוא נמצא בדמותו של מאיר בית-אש, מנהל ההקמה של מפעל הנחושת בתמונע, שפוטר מעבודתו בשני לאפריל השנה, שבועיים לפני שיתוק המפעל.

אדם יקר מאד

בית-אש הוא אדם יקר, אמר המנהל הכללי של משרד הפיתוח, חבר קריו בוך מדוע מנחם באר, לעתונאים שרצו לדעת מדוע פוטר מנהל-ההקמה של מפעל-הנחושת, בדיוק ביום בו היתה צריכה להתחיל הרצתו. המנהל הכללי לא הסתפק ברמז. מחשש שלא יבינו הנוכחים את כוונותיו, הסביר ברצונו: "הוא אדם יקר בכל המובנים. הוא עובד יקר, מבצע יקר ואדם יקר." "שום נימוקים אישיים לא הביאו את החעד הפועל של מחצביישראל להחלטה בדבר פיטוריו של בית-אש", הבטיח יצחק וילנז'יק, יושב-ראש מועצת המנהלים של החברה.

אני לא הייתי יודעו של בית-אש אף פעם. לא היו בינינו כל יחסים ידידותיים ולא יהיו, הודרו להצהיר מצידו אליעזר בודנז'יק, מנהל מחצביישראל וכיום גם מנהלה בפועל של תמונע. "בית-אש דרש סמכויות בלתי-מוגבלות", המשיך בודנז'יק בהסברה, "אולם מפעל-הנחושת הוא לא מפעל של אדם פרטי, הוא מפעל של קבוצה גדולה של מהנדסים, פועלים ומנהלי-עבודה."

חזית ועורף

ברי ימיה של תמונע הם גם דברי ימיו של הייחוס הגדול: למי שיך המפעל? איך, ועל איוה בסיס כלכלי ומיני-הלי צריך לנהלו? אילו רצה בעל-הון פרטי להשקיע את כספו בתמונע, היה מן הסתם נוקט בשלבי-הפעולה הבאים: משקיע כסף בסקר גיאור לוגי ומתכתי; מקבל את התוצאות החיוביות של הסקר וניסוי-המעבדה, ומסר את ה' הישובים לעיבוד כלכלי, בהתאם לתמחירים הבינלאומיים, שכר-העבודה והוצאות ההש' קעה; ולבסוף ניגש לביצוע, בהתאם למס' קנות אלה. כשהיה בעל-ההון הפרטי מגיע לשלב של

ביצוע, היה בוחר לו מנהל מתאים לביצוע העבודה, שוכר פועלים מקצועיים, מהנדסים מומחים ומתחיל בבנין המכרה. בעל-ההון הפרטי, כמו החברה הממשלית, היה נתקל מיד בקשיי המיקום המיוחד של מפעל תמונע. כדי לפתור את בעיות המיקום היה צורך עם הצפון המיושב, היה ההספק והקשר עם הצפון המיושב, היה מנהל בתל-אביב חוליה עורפית, שתטפל בפעולות המינהלתיות הקשורות במסודות הכלכליים השונים במדינה. בשום אופן לא היה מסכים שמנהל המפעל ישב בתל-אביב וירד למקום הבנין של מפעלו רק אחת לחודש, כשהוא מסתפק במאות מברקים המורצים בשני הכיוונים. כי החוק קובע, שאין מפקד חטיבה יושב בעורף, בעוד קציניו שלישות ואפסנאות מפקדים על חטיבתו בחזית. על רקע זה - והיחס שבין החזית והעורף - התפתח הייחוס בין בית-אש לחבריו. לא היה זה מעולם הייחוס אישי. רק גורמים מעונינים הפכו, מי בהיסח-הדעת ומי בכוחה-תחילה, לחי כוח כזה.